

Ett öppnare församlingsliv

Svenska kyrkans möte med det ökade antalet asylsökande 2015.
En analys av ansökningar till kyrkostyrelsens riktade medel.

Text: Miriam Hollmer, utredare, avdelningen för kyrkoliv och samhällsansvar, kyrkokansliet i Uppsala.

Omslagsbild

Diakon Lena-Maria Oikarinen är föreståndare för Café Trädgård i Härnösand där "Café för nyanlända" äger rum på måndagar.

Café Trädgård ett samarbete mellan Domkyrkoförsamlingen och Härnösands kommun och fungerar som en mötesplats för alla.

Foto: Linda Maria Thompson/IKON

Produktion: Ineko AB

Artikelnummer: SK16141

Innehåll

Inledning	5
1 Underlag och avgränsningar	7
Metod.....	8
2 Arbetsätten har ändrats mot ökad samverkan och fler ideella.....	9
Samarbete.....	9
Ideella.....	10
Myndighetssamverkan	10
3 Verksamheterna	12
Sociala aktiviteter allmänt.....	12
Allmän mötesplats.....	12
Språkcafé samt svenskundervisning	13
Kultur.....	13
Samhällskunskap, svensk kultur	14
Mötesplats för unga	15
Självvårdssamtal och psykosocialt stöd	15
Gåvohantering.....	16
Handarbete och hantverk.....	16
Hjälp med myndighetskontakter	17
Skjutsning	17
Mötesplats för kvinnor.....	17
Fadder, språkvän, vänfamiljer	18
Påverkansarbete mot främlingsfientlighet.....	19
Praktikplats eller arbete	20
Ensamkommande är målgrupp	20
Matlagning och bakning	20
Sport.....	21
Läxhjälp för skolbarn.....	21
Andlig vård	22
Biblstudier	22
Öppen förskola.....	22
Cykel eller simskola.....	23
Religionsdialog.....	23
Barn i väntan/Barn i start	24
Mötesplats för män	24

IT	25
Trädgård och odling.....	25
Socialt företag	25
Familjehem och gode män.....	26
Boende.....	26
Övrigt.....	26
3 Utveckling av verksamhet och arbetssätt	27
4 Ett öppnare församlingsliv.....	30
Bilaga 1. Lista över aktiviteter i maj och oktober, med procent.	31
Bilaga 2. Ökning/minskning i procent mellan oktober och maj.	32
Bilaga 3 Ansökningsblanketterna	33
3a Våren 2015	33
3b Hösten 2015	34

Inledning

”Med två dagars varsel, utan någon förvarning över huvud taget, anlände till Orsa Stadshotell 100 asylsökande måndagen 14 september 2015. Migrationsverket slöt enligt uppgift avtal med hotellet under lördagen 12 september. För detta fanns ingen beredskap, inte ens för hotellet, som stod utan personal och utan planering för exempelvis mat. Orsa kommun var helt tagna på sängen, liksom församlingen.

Huvuddelen av de asylsökande på hotellet är syrier, men innehåller även sökande från Afghanistan och Eritrea. Antalet barn under 18 år är ca 75. Många av kvinnorna är gravida.

Under den första ankomstdagen mobiliserades hastigt via FB-gruppen ”Ett Orsa för alla” spontana välkomstaktiviteter och förvirringen var stor. Vid extra personalmöte med Orsa församlings personal mån 14 september drogs ett antal akutinsatser igång, framförallt för att tillgodose behovet av kläder och basala hygienartiklar samt att fungera som konfliktlösare mellan boendeentreprenören och de asylsökande. Apell om volontärintsatser gick ut.

Torsdag 17 sept bjöd församlingen in till ett stormöte för intresserade volontärer med ett 50-tal deltagande. Vid detta möte påbörjades en inventering av behov av insatser, aktiviteter och volontärer samt vilka resurser som finns att tillgå från föreningar och organisationer i Orsa. Orsa församling fick och tog på sig uppdraget att koordinera volontärverksamheten.

2015-09-28 anställer Orsa församling en volontärsamordnare på en projektjänst 3 månader i taget på 50 %. Projektsamordnarens uppgift är att vara förbindelselänk mellan de asylsökande och volontärorganisationen och församlingsledningen, rekrytera och supporta volontärer samt stötta och samordna pågående pågående aktiviteter.

Måndag 12 oktober anländer ytterligare ca 160 asylsökande till Orsa med boende på Orsa Camping. Denna grupp består huvudsakligen av asylsökande från Afghanistan, Eritrea och Syrien. Antalet barn är ca 55. I och med denna grupps ankomst återuppstod delvis det kaos som inleddes vid den första gruppens ankomst, även om vi hade ansatsen till organisation uppbyggd.

Så skriver kyrkoherden i Orsa församling hösten 2015. Nästan som om man i all denna aktivitet har svårt att hinna med att skriva ned allt som händer fortsätter kyrkoherden med att kort punkta ned hur verksamheten ser ut i dagsläget, det vill säga oktober 2015.

- Insamling och förmedling av kläder, skor och hygienartiklar, Församlingshemmet och Ga Biblioteket
- Öppet hus för barn upp till ca 12 år, pyssel, lek och språkträning, söndagar, Församlingshemmet
- Öppet Hus för barn från 1 år och föräldrar, pyssel, lek och sång och rytmik, integrerat med församlingens ordinarie verksamhet mån, tis o tors 10.00–12.00
- Särskilt stöd till familjer med spädbarn
- Kvinna till kvinna-grupper, samtal, rådgivning, samhällsinformation, hälsorådgivning, Församlingshemmet och andra platser/huvudmän, flera tillfällen/vecka
- Samtalsgrupp med huvudsakligen män, samhällsinformation, Församlingshemmet en gång/vecka
- Torget i församlingshemmet är öppet café och mötes- och samtalsplats dagtid alla vardagar.
- Kvällsöppet några kvällar per vecka är planerad i närtid
- Löpande kontakter och samråd med boendeentreprenörer, kommun, landsting, volontärer och organisationer”

Texten är alltså från deras ansökan, men kan också läsas som en ögonblicksbild av en dramatisk period i Sveriges moderna historia. Den kraftiga ökningen av antalet asylsökande hösten 2015 gjorde det svårt för det offentliga Sverige att hantera situationen. Det civila samhället fick ofta, som i Orsa, kliva in när myndigheterna gick på knäna. Svenska kyrkan, andra religiösa samfund,

idrottsföreningar, Röda korskretsar, hembygd-föreningar, internetbaserade volontärnätverk och andra påbörjade olika former av insatser. Olika på olika orter, i större eller mindre omfattning och med mer eller mindre samverkan sinsemellan. Många församlingar i Svenska kyrkan kom att bidra i detta arbete. Ibland finns man på orter där inte så mycket annat längre finns kvar, man har ofta lokaler, man har ett diakonalt uppdrag att ta hand om människor i utsatta livssituationer och man ses som en pålitlig aktör. I det följande ges en bild av hur Svenska kyrkans arbete med flyktingar och asylsökande såg ut genom de ansökningar om särskilda medel som skickades in i maj samt oktober 2015. De ger ingen heltäckande bild av kyrkans arbete inom området, men de visar konkreta planer eller verksamhet bland dem som har skickat in ansökningar. Och de visar en förändring mot större samverkan och frivilligarbete under dessa månader.

Miriam Hollmer, april 2016

1 Underlag och avgränsningar

Analysen bygger på det som faktiskt har angetts i de giltiga ansökningar som har skickats in och finns tillgängliga för ansökningsomgångarna i maj och oktober 2015. Den ger ingen bild av regional omfattning utan fokuserar på innehåll. Analysen har inte kunnat göra skillnad mellan befintligt arbete och sådant man söker medel för att starta.

Underlaget består av sammanlagt 240 ansökningar som kommit in från församlingar och pastorat som önskar medel från kyrkostyrelsens riktade bidrag till arbetet med flyktingar och asylsökande. Dessa utlystes under tre tillfällen: maj, oktober och november och gällde fem miljoner kronor per omgång. Under maj skickade församlingarna själva in sina ansökningar till kyrkokansliet, medan de efter önskemål från stiftet under höstens ansökningar kanaliserades via stiftskanslierna. Ansökningsblanketterna var i stort sett lika under båda omgångarna (bifogas i bilaga 3).

I denna analys har ansökningarna från i maj och oktober analyserats. Novemberansökningarna har inte tagits med i denna analys på grund av tidsbrist och då de vid den genomläsning som gjordes under ansökningsförfarandet bedömdes vara i stort sett lika oktoberomgången. Trettiofyra församlingar eller pastorat har sökt både i maj och oktober.

Ansökningarna är sinsemellan olika. En del har kortfattat fyllt i den mall som fanns för ändamålet, andra har skrivit några sidor och ytterligare andra har skickat med omfattande bilagor. Det innebär förstås att det kan vara svårare att få ut en fullständig bild av församlingens arbete med flyktingar av de ansökningar som var mycket kortfattade. Mer information går ofta att utvinna från dem som beskriver mer, vilket kan innebära att materialet kan vara något skevt jämfört med om underlagen hade varit mer lika. Jag har inte gjort någon analys av hur många som räknas som kortfattade och hur många som räknas som omfattande (det skulle i sin tur innebära att detta måste definieras och så vidare). En uppskattning är emellertid att de kortfattade (en sida) är cirka fyrtio procent, medellånga (2 sidor) cirka fyrtio procent och de långa (3 sidor eller mer) utgör ungefär tjugo procent. Och så finns ett fåtal som är ännu kortare eller ännu längre. Detta är dock bara en uppskattning. För analysen som helhet gäller att den bara analyserar det som faktiskt har angetts i de giltiga ansökningar som har skickats in och finns tillgängliga för ansökningsomgångarna i maj och oktober 2015.

Ansökningarna kan inte visa på regional spridning av verksamhet för flyktingar. Framförallt kan det naturligtvis finnas verksamhet trots att man inte har sökt medel från kyrkostyrelsen. För det andra så har stiftet prioriterat i oktoberansökningarna, så att vissa församlingars ansökningar inte har skickats vidare till nationell nivå.

Även om det kunde ha varit intressant att se spridningen av arbetet med flyktingar och asylsökande så har det inte funnits tid till att närmare undersöka omfattningen av verksamheter i respektive stift (vilket man annars hade kunnat göra genom att exempelvis intervjua stiftskanslipersonal). Den här analysen har bland annat av detta skäl fokuserat på arbetets innehåll snarare än omfattningen.

Maj

Till denna analys har 140 ansökningar gått igenom. Det är något mindre än de 146 som skickades in. Anledningen är att när ansökningarna skulle skickas direkt från sökande till kyrkostyrelsen även inkom ett antal ogiltiga ansökningar (de kunde tex röra annan verksamhet än det medlen avsåg).

Oktober

Till oktober, den första ansökningsomgången under hösten, skickades 102 ansökningar in via stiftet. Alla utom två utgör underlag i analysen. Vid stiftskanslierna gjordes alltså inför höstens utlysning ett första urval och/eller prioritering av församlingarnas ansökningar. Stiftet valde då något olika förfaringssätt. Medan några skickade in samtliga ansökningar men i en ordning som de av olika skäl ansåg att de borde prioritera, valde andra att prioritera genom att enbart skicka in ett urval. I tilldelningen av medel spelar detta ingen roll i och med att det ändå bara var de allra högst prioriterade församlingarna från varje stift som tilldelades medel (eftersom den sammanlagda summan hos ansökningarna med råge överskred de medel som skulle delas ut). Det är emellertid viktigt att vara medveten om att skillnaden mellan stiftet i antalet ansökningar under oktober i hög grad beror på stiftets handläggning och att de alltså inte kan användas som indikator på omfattningen av verksamhet i ett visst stift.

Analysen har kommit att röra både den verksamhet som man söker medel för och den som man redan bedriver (i de fall det anges). Det innebär att man inte utan reservationer kan använda resultaten som en bild över en pågående verksamhet inom Svenska kyrkan. En del av det som församlingen önskar göra kanske aldrig blir av. Därmed inte sagt att det är orealistiska verksamheter som beskrivs, det mesta är snarare en utveckling av befintligt arbete. En anledning till att jag inte har gjort någon uppdelning mellan faktisk och önskad verksamhet är för att det i materialet ofta är väldigt svårt att dra en klar gräns mellan vad som är nytt och vad som är en utveckling av sådant som man redan gör. Man kan därför säga, att denna rapport ger en bild av vad som gjordes och vad som bedömdes som rimligt att göra bland de församlingar som ansökte om flyktingmedel hösten 2015.

Metod

Ansökningarna har gått igenom manuellt och de många olika verksamheter som beskrivs har markerats var för sig. Om en församling exempelvis har ett språkcafé för kvinnor med ideell bemanning i samarbete med Röda korset, ibland gör utflykter och erbjuder en praktikplats, så får de en markering för språkcafé, en för mötesplats för kvinnor, en för ideella, en för sociala aktiviteter, en för praktikplats samt en för samarbete. Procenttalen är alltså hur många i procent av antalet ansökningar som har angett att de ägnar sig åt respektive verksamhet eller arbetssätt.

Det ska också noteras att analysen innehåller både arbetssätt, som samarbete, och verksamhet, som t ex språkcafé. De tas upp separat.

2 Arbetssätten har ändrats mot ökad samverkan och fler ideella

De största förändringarna mellan maj och oktober har skett i arbetssätten, på så vis att man samarbetar mer och öppnar för ideella att delta i betydligt högre utsträckning under hösten.

Ideella är över trettio procent vanligare i oktober än i maj. Samarbete sker i tjugofem procents högre grad. Nedan beskriver jag de olika arbetssätten och ger exempel från ansökningar.

Samarbete

Under rubriken samarbete har jag listat angivet samarbete med andra föreningar, organisationer, kyrkor och myndigheter. Det kan vara stort eller smått, från gemensamma utflykter med hembygdsföreningen till omfattande samverkan med myndigheter och civilsamhällesaktörer. I maj upp-gav 45 % samarbete med någon annan, i oktober 70 %. Mycket av församlingarnas verksamhet sker i samverkan med kommunen, ideella samt andra organisationer och kyrkor, även muslimska föreningar. Under hösten har vissa församlingar även tagit på sig att vara samordnare av alla aktörer som engagerar sig för nyanlända i kommunen. Man kan exempelvis se det på mindre orter där kyrkan ofta är den aktör som har resurser i form av lokaler, personal och ideella.

Glava, Karlstad stift:

Ortens civilsamhälle, föreningar, med bygdekontoret som nav, enskilda och Svenska kyrkan är exempel på aktörer som bistår de asylsökande. Svenskundervisning bedrivs med kommunalt stöd av tidigare asylsökande.

Huddinge, Stockholms stift:

”KomSamman” är ett samarbetsprojekt mellan Flemingsbergs församling, Huddinge IF och Fritidsgården UngZon. KomSamman äger rum på onsdagseftermiddagar och är en mötesplats som riktar sig främst till nyanlända föräldrar och deras barn 0–16 år, men alla är välkomna. Syftet är att bryta utanförskap genom att erbjuda meningsfulla aktiviteter för barn och föräldrar samt möjlighet att knyta nya sociala kontakter och ge nya vägar in i det svenska samhället, bl.a. genom föreningslivet. Aktiviteter som erbjuds varierar med ålder men inbegriper fotboll, familjehörna med sångstund, häng med kompisar, skapande verkstad, målning, café Källan, Öppet hus på diakonencentret, onsdagssoppa och språkcafé på biblioteket.

Mölnadal, Göteborgs stift:

Höstens arbete med flyktingar i Mölnadal har kännetecknats av att svara upp mot de akuta frågor och behov som Mölnadals stad och Migrationsverket ställt till oss. Det har krävt stor flexibilitet då sakernas tillstånd har förändrats vecka från vecka – men hittills har det varit möjligt genom kompetenta medarbetare och goda relationer med andra organisationer. Flera gånger har vi försökt att tänka kring hur vi ska arbeta långsiktigt, för att redan den efterföljande veckan finna att våra planer blivit inaktuella. Det vi ser framför oss är att fortsätta vara den sammanhållande länken och lokala aktören som tillsammans med Migrationsverket, Mölnadals stad och andra organisationer finner hållbara arbetssätt som svarar mot de behov som finns och som dyker upp. För detta krävs kompetent personal som koordinerar arbetet, samt rekryterar och leder ideella medarbetare. Vi samverkar också med Mölnadals stads volontärsamordnare och för samtal med Socialförvaltningen om vilka behov som finns och vad som Svenska kyrkan bäst skulle kunna arbeta med. En sådan verksamhet skulle kunna vara en Öppen förskola med språkprofil som riktar sig mot nyanlända flyktingar som fått permanent uppehållstillstånd.

Ideella

Det är betydligt vanligare att ange ideella i sin verksamhet i oktobers ansökningar jämfört med maj. I maj nämnde 15 % att ideella krafter tog del i arbetet, medan det i oktober hade ökat till 48 %. Det hänger förstås samman med den stora ökningen av antalet asylsökande under hösten. De egna resurserna räckte inte längre till när behoven ökade så kraftigt. Men många församlingar och pastorat har alltså förmått att bredda både verksamhet och arbetssätt.

Det är däremot en utmaning att få volontärverksamheten att vara långsiktigt hållbar. Strövelstorp i Lunds stift ser till exempel behov av att utveckla ”ett större samordningsansvar för grupperna och de volontärer och stödfamiljer som vill engagera sig för de asylsökande men som vi i nuläget inte klarar av att hantera”.

Knislinge, Lunds stift:

Innan flyktingarna får börja med S.F.I. kan det dröja många månader och att inte ha något att göra kan vara förödande. Depression och håglöshet med tankar på nära och kära som man skiljts från och oro för om man ska få stanna i Sverige kan därför skingras en stund om nya kontakter kan skapas, isolering bryts och man förbereder sig för ett liv i det nya landet. Integration sker på ett naturligt sätt och många frivilliga församlingsbor vill vara med i detta. Många vänskapsband har redan skapats och det märks på många sätt t.ex. hjälp med kontakter till olika myndigheter, till hälsovård, förklaringar av och hjälp med att tyda och fylla i ansökningar och liknande, men främst tar det sig i uttryck i att relationer byggs och ”vi och dom” suddas ut och vi ser och märker att vi är mer lika än olika.

Glimåkra, Lunds stift: [Söker bl.a medel för att]

jobba upp ett volontärt engagemang, där fler frivilliga kan engagera sig och hjälpa till i olika grupper. Syftet är att jobba fram en plattform där frivilliga kan engagera sig, och känna meningsfullhet, hjälpa dem att hitta uppgifter som passar dem.

Skellefteå S:t Örjan, Luleå stift: [Församlingen vill utöka befintligt café till mötesplats med gemenskap och meningsfull sysselsättning]

denna mötesplats kan komma att bli ett värdefullt forum för de församlingsbor som längtar efter ett ideellt engagemang när det gäller flyktingfrågor. Många signalerar att de vill hjälpa till, men vet inte hur det ska ske rent praktiskt och saknar ett forum för kontaktskapande. Vi hoppas att det på sikt kan leda till en sorts fadderverksamhet.

Borås, Skara stift:

Svenska kyrkan i Borås samverkar sedan många år tillbaka inom ramen för Kyrkornas flyktingrådgivning (KFR) när det gäller aktiviteter som riktar sig till asylsökande. Inom KFR bedrivs ett arbete med aktiviteter en stor del av veckans dagar, från språkcaféer till rådgivning i asylärenden och olika typer av gruppverksamheter. Bara inom språkcaféverksamheten möter vi varje vecka ca 200 personer. (...) Arbetet bärs till mycket stor del av frivilliga krafter. I de informationsutskick som KFR gör till bland annat fortbildningstillfällen finns drygt 100 frivilliga med på sändlistan.

Pastoratet söker bland annat medel för att ”fördjupa ett arbete där frivilligheten utgör en tydlig bas”, vilket kan ses som en illustration över den förändring i Svenska kyrkans församlingsarbete som anas i ansökningarna till kyrkostyrelsens medel.

Myndighetssamverkan

På några håll kom Svenska kyrkans pastorat eller församlingar att bli spindeln i nätet mellan myndigheter och det civila samhället. I Fryksände har kyrkan på grund av tidigare gott samarbete fått en framträdande roll. I Säffle verkar man genom ett ekumeniskt råd. Två procent i maj och tre i oktober beskrev olika former av myndighetssamverkan.

Fryksände, Karlstad stift:

Pastoratet bedrev 2009–2013 ett projekt med hjälp av medel från rikskyrkan (Krus-medel) rörande själv-mordsprevention. I detta arbete hade Fryksände pastorat en samordnande roll inkluderande utbildning och fortbildningsinsatser för polis, räddningstjänst, socialtjänst, skolhälsovård, landsting m.fl. aktörer. Sammanlagt utbildades över 1000 personer. Detta arbete – och där Svenska kyrkan visat sig i praktiken vara en pålitlig aktör och brobyggare – har idag inneburit att det finns en förväntan att Fryksände pastorat även i flyktingfrågan axlar en samordnande roll. Detta har i viss mån redan skett då återkommande nätverksmöten äger rum (med bl.a. socialtjänst, skola, förskola, skolhälsovård, landstinget m.fl.) i flyktingfrågan och där Svenska kyrkan är sammankallande. Pastoratet har även "fått i uppdrag" av nätverket att anordna fortbildningar/möten kring ex Islam och i nuvarande skede planeras tre heldagar i frågan. Pastoratet har snabbt byggt en plattform för ett gränsöverskridande, nätverksbyggande och medlande arbete. Denna samordnande roll växer i takt med att utmaningarna i den rådande situationen blir allt mer påtagliga. (...) Under våren 2015 var situationen så akut att pastoratet trots pågående besparingar visstidsanställde en samordnare i flyktingfrågan. Visstidsanställningen har på mycket kort tid burit frukt och inte bara inneburit att arbetet tagit fart internt i pastoratet utan även externt mot samhället. (Samordnaren ifråga är utbildad församlingspedagog med en gedigen förankring i Svenska kyrkan.) Pastoratets samordnare har snabbt blivit en resurs i flyktingfrågan – det är till denne såväl polisen som asylboendena vänder sig vid problem, exempelvis vid behov av medling. Samordnaren har även en tät och god samverkan med Migrationsverkets handläggare. Bland annat har samordnaren i samarbete med asylboendena tagit fram handlingsplaner vid kris och konflikter och det finns en efterfrågan att pastoratet är sammankallande i att skapa ett nätverk mellan de olika boendena (som driva av olika aktörer) och respektive boendes personal som ofta är nyrekryterad och bristfälligt utbildade.

Säffle, Karlstads stift:

Den första oktober 2015 kallade Säffle kommun den ideella sektorn i Säffle till möte angående situationen för nyanlända flyktingar i kommunen. På detta möte fick Säffle ekumeniska råd (SER) i uppdrag från Säffle kommun och övriga aktörer att "samordna arbetet för det civila samhället."

3 Verksamheterna

I majoriteten av fallen tycks det man söker för vara en uppskalning av befintligt, oftast diakonalt, arbete. De vanligaste aktiviteterna, över trettio procent, är under oktober allmänna mötesplatser, språkcafé och svenskundervisning, kultur, allmänna sociala aktiviteter eller aktiviteter för barn. Under maj är det något färre som når över trettio procent: allmän mötesplats, allmänna aktiviteter för barn, sociala aktiviteter samt språkcafé.

Över åttio procent av ansökningarna i oktober rör utveckling av befintligt arbete. Man kan också se att medelantalet aktiviteter är högre bland dem som utvecklar verksamhet än bland dem som startar helt nytt. Det är emellertid svårt att jämföra med maj eftersom det för majansökningarna var svårare att avgöra om det man sökte för var nytt eller en utveckling (mer om det i kapitel fyra).

De vanligaste verksamheterna (angett av trettio procent eller fler) är under oktober allmänna mötesplatser, språkcafé och svenskundervisning, kultur, allmänna sociala aktiviteter eller aktiviteter för barn. Under maj är det något färre verksamheter som anges av minst trettio procent: allmän mötesplats, allmänna aktiviteter för barn, sociala aktiviteter samt språkcafé.

I det följande listar jag verksamheterna och citerar från de olika ansökningarna som exempel.

Sociala aktiviteter allmänt

Här avses exempelvis grillkvällar, utflykter, studiebesök, middagar och liknande. I maj uppgav 40 % exempel på sociala aktiviteter, medan det i oktober var 35 %. Det är alltså ett av få exempel där omfattningen har minskat. Min tolkning är att det också pekar på att man i högre grad i oktober har regelbunden och särskild riktad verksamhet för flyktingar.

Huddinge, Stockholms stift:

Redan idag finns ett etablerat samarbete mellan kommunens fältare och Svenska kyrkan. Varje sommar genomförs ett familjeläger med utvalda och behövande familjer som kyrkans diakoni eller socialtjänsten kommit i kontakt med. Detta samarbete vill vi söka ytterligare former för just vad gäller barn och familjer i flykting och asylsituationer.

Gudmundrå, Härnösands stift:

Det har arbetats otroligt hårt av vår Asylgrupp (3 pensionärspar) och det vi behöver nu till sommaren förutom bidrag vi fått tidigare av vårt stift är pengar till 3 olika resor där Asylsökande ska få chansen att uppleva något annat än flyktingförläggning och kyrkans lokaler. 1. Församlingsresa med församling/ pensionärer till Hammarstrand, Jämtland. Besöka hembygdsgård, få lära känna svensk kultur och traditioner och umgås med svenskar, besöka Döda fallet mm. 2. Upplevelseresa till Höga Kusten – se de välkända platserna, äta tillsammans, verkligen få en bild av vår fantastiska kommun. 3. En aktivitetsdag för hela familjen på Lappudden; kanoting, naturvandring, lekar och tillsammans laga mat och umgås. Till alla tre evenemangen kommer både hela familjer och ensamstående att inbjudas – vi har idag mer än 70 personer som mer eller mindre regelbundet deltar i våra gudstjänster och andra aktiviteter.

Allmän mötesplats

Med allmän mötesplats menas i denna analys de mötesplatser som inte har särskild inriktning, en plats där kyrkan erbjuder samvaro i första hand. I maj uppgav 33 % detta som verksamhet, i oktober 38 %.

Kågedalen, Luleå stift:

Vi har ca 150 personer som bor i lägenheter fördelat på två små orter. Vi har påbörjat ett utåtriktat arbete med denna grupp. Kåge/Ersmark är små orter. Det finns inte några naturliga mötesplatser utöver affär och kyrka. Vi vill med vår verksamhet och i våra lokaler vara en mötesplats för de asylsökande. Vi upplever att det viktigaste för att nå denna grupp är att ha någon anställd person som har kompetens i asylfrågor och som blir kontaktperson för ideella. Genom arbetet med sociala aktiviteter byggs relationer, detta är en förutsättning för att asylanterna ska få förtroende för oss och vi ska kunna fungera som samtalsstöd och kontaktyta ut i det svenska samhället. Vi vill ha öppen verksamhet med svenskaundervisning, vara mötesplats med aktiviteter som tilltalar de asylsökande. Innehållet varierar utifrån individernas intresse och behov. T ex pingis, biljard, fotboll sällskapsspel, hantverk, samtal. Vi vill även ha möjlighet att några gånger under året ordna mindre utflykter i närområdet.

By-Folkärna, Västerås stift:

By-Folkärna pastorat vill erbjuda öppna mötesplatser som inbjuder till integration till det svenska samhället och svenska kyrkan. Till söndagens gudstjänst kommer redan ett stort antal flyktingar och asylsökande. Med hjälp av utökade medel skulle pastoratet vilja satsa mer på mötesplatsen efter gudstjänsten, där vi vill erbjuda en mötesplats för integration i det svenska samhället, där svenska språket kan få övas, och där man kan få dela tro och liv med varandra.

Språkcafé samt svenskundervisning

Under analysen har jag försökt särskilja språkcafé och svenskundervisning, som förstås ligger nära varandra. Detta för att det kan vara intressant att se specifika koncept, där just språkcafé är vanligt, och för att svenskundervisning ofta är något mer kvalificerat arbete. Språkcafé har mer karaktären av allmän svenskaträning, medan svenskundervisning syftar mot undervisning i svenska. Ibland blandas dock dessa nivåer. För båda gäller att verksamheterna har angetts av ungefär trettio procent av församlingarna/pastoraten i både maj och oktober, med svag ökning i oktober. Sammantaget blir språkträning en av de vanligaste aktiviteterna som erbjuds, vilket förstås är naturligt. Väntan på besked från Migrationsverket kan vara både lång och påfrestande, och det kan ta månader eller år innan man får börja lära sig svenska. Det civila samhällets insatser blir därför en viktig livlina under en ofta tröstlös väntan.

Lessebo-Hovmantorp, Växjö stift: [Församlingen önskar fortsätta driva det redan etablerade språkcaféet under två timmar per vecka]

De asylsökande ordnar med fika som kyrkan tillhandahåller. Ledare kommer att vara flyktingsamordnaren, två företrädare för Svenska kyrkan samt [namn] som har tillbringat en tid i Sverige och som behärskar språket väl.

Frösåker, Uppsala stift:

Kommunen öppnar nytt HVB-hem i Östhammars tätort som riktar sig till ensamkommande pojkar i åldern 15–17 år. Kyrkorna i Östhammar vill vara ett psykosocialt stöd för dessa ensamma flyktingbarn. Kyrkorna vill vara med att motverka eventuell uppkommande främlingsfientlighet eftersom SD har 5 mandat i kommunfullmäktige. *Språkcafé – mötesplats utan gränser.* Gemenskap och samvaro med en grupp medlemmar från olika kyrkor som vill bygga relationer med dessa ensamkommande barn. Utökas till andra asylsökande och flyktingar som behöver hjälp med språk, kultur och samhällskunskap.

Kultur

Under paraplyet kultur finns musik (inklusive kör), dans, drama, bildskapande, fotografi, målning, keramik och någon enstaka litteraturverksamhet. Av naturliga skäl är det svårare att arbeta med kulturella uttrycksformer som bygger på språk. Särskilt musik men även bild har därför fått en

viktig roll på många håll. När språket haltar kan den ordlösa kommunikation som finns i bild och musik vara förlösande. Användningen av kultur i verksamheten har ökat från 23 % i maj till 43 % i oktober. Det är därigenom det område efter samverkan och idealitet som har utvecklats mest.

I Övre Älvdals församling i Karlstads stift använder man medvetet kultur för att bygga broar över språkbarriärer och för terapeutiska syften:

Församlingen har under innevarande år anställt en musiker med uppgift att ansvara för aktiviteter där människor från asylboendet ingår. För närvarande pågår musikgrupper för dem som redan kan spela där de bildar ensembler samt för dem som vill lära sig spela instrument. "Undervisningen" sker gruppvis och i församlingshemmet. De asylsökande tycker att det är viktigt att komma till oss – inte minst för att få komma bort ett tag ifrån boendet. Vi erbjuder också enskilda samtal och gudstjänstgemenskap i särskilda gudstjänstformer där interaktionen är större än vid "vanliga" gudstjänster. Församlingen har ett utvecklat samarbete med Röda Korset, studieförbundet ABF samt med biblioteket. (...) Bildcafé – vi har tillgång till både personal och andra utbildade för bildterapeutisk verksamhet. Samtal om och kring bilder och att få uttrycka sig i bild, att få använda kreativiteten man bär är gemenskapsodlande, kulturbärande och i vissa fall terapeutiska. Musikcafé – vi fortsätter våra instrumentala musikgrupper som redan är igång. Och vi erbjuder nya med sång och rörelse – dans och dramatik. Barnens behov av barnsånger – berättelser och sagor – fantasi och rörelse ger möjligheten till att använda dessa också för oss vuxna.

Bunge-Rute-Fleringe, Gotlands stift:

Vi vill starta upp en konstnärlig verksamhet som inkluderar både målning och musik, då konst når utöver språk- och åldersgränser och kan ha en god terapeutisk inverkan tror vi på denna idé. För många barn kan det vara svårt att språkligt uttrycka känslor, då kan konst och musik vara ett sätt att "sätta ord" på det man känner.

Höganäs, Lunds stift: [Vi vill]

starta ett projekt där vi ger möjlighet för de asylsökande att med estetiska metoder bearbeta sina upplevelser. Kommunikation utifrån bildskapande är ett effektivt medel när människor inte behärskar det talade språket fullt ut. Bilden fyller i luckor som uppstår när orden inte alltid räcker till för att beskriva minnen, känslor och reaktioner på den egna livssituationen. Estetiska aktiviteter kan bestå av sådant som lera, fotografering, musik, teater, sång, dans, koreografi, målande och tecknande – traditionell eller experimenterande. Beroende på deltagarnas ålder kan de estetiska aktiviteterna vara kopplade till olika former av samtal. De estetiska metoderna handlar, speciellt när det gäller barn, mycket om att låta barnen tala genom andra uttryck än ord. Låta barnen berätta om sina upplevelser, sin värld, sina drömmar och sin situation genom uttryck som inte kräver ord, men som skapar kommunikation med omgivningen. I kombination med förståelse, bekräftelse, traumamedveten omsorg ges förutsättningar för helande processer för individen och lärande processer för omgivningen.

Samhällskunskap, svensk kultur

Att undervisa om svenska seder och bruk, hur samhället är organiserat och annat som rör kunskap om svenskt samhälle och kultur, var relativt vanligt. Det kan röra allt ifrån vilken sida av vägen man ska gå på till juridisk information. Innan man får upphållstillstånd ges annars ingen samhällsinformation från samhällets sida, så det är många saker som kan vara oklara i väntan på detta. Att församlingarna bistår med samhällsinformation kan därför vara välkommet på många sätt. I maj nämndes samhällsinformation och liknande av 22 %. I oktober hade det ökat något till 29 %.

Borås, Skara stift:

Vi upplever i våra olika verksamheter att behovet är mycket stort när det gäller samhällsinformation och en möjlighet att diskutera tillsammans utifrån vissa specifika frågeställningar. Vi vill arbeta fram ett koncept utifrån

tanken om en "Demokratiskola" där vi möjliggör undervisning och samtal utifrån frågeställningar och teman som vi bedömer som intressanta och angelägna. När väl detta koncept är prövat och genomfört tänker vi att det gärna få inspirera andra församlingar till liknande upplägg. Vi tänker ett material som utgår från följande teman: Myndighetsverige, Rättigheter och skyldigheter, Demokrati och Värdegrundsarbete.

Strövelstorp, Lunds stift:

Vi vill starta en grupp för samhällskunskap med möjlighet till inbjudna gäster för samtal om tex kvinnoinformation, sophantering, hur vardagen fungerar i Sverige, nyheter, språk och kroppsspråk, polisinformation.

Mötesplats för unga

Flera av de församlingar som specifikt nämnde mötesplats för unga uttryckte att det skulle vara ett ställe dit svenska ungdomar också skulle komma. Andra hittade sätt att slussa in de nya i ordinarie barn- och ungdomsverksamhet, medan det ibland också fick bli en separat verksamhet. 21 % hade mötesplats för unga i majansökningarna, medan det i oktober hade sjunkit till 16 % – något förvånande, inte minst med tanke på det stora antalet ensamkommande flyktingbarn.

By-Folkärna, Västerås stift:

By-Folkärna pastorat vill erbjuda mötesplatser och goda miljöer dit barn kan komma tillsammans med vuxna som de känner sig trygga med. I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver därför uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet och i hela samhället. Med kyrkoordningen som grund vill vi därför erbjuda barn som kommer som flyktingar och asylsökande, en egen verksamhet i form av en fritidsgårdsverksamhet en eftermiddag i veckan för ungdomar i åk. 3–7. I anslutning till söndagens gudstjänst vill vi starta och erbjuda en söndagsskola och anpassad mötesplats för de barn som kommer till gudstjänsten.

Nordmaling, Luleå stift:

Vår främsta målgrupp är ungdomar från högstadieålder till eftergymnasial ålder. Projektet syftar till att möta människor där de är och främst ungdomar. Vi har redan ett växande ungdomsarbete och vi vill att det skall fortsätta att växa. Vi vill att ungdomar och särskilt de ungdomar som kommit hit som flyktingar skall kunna få en chans att mötas. Vi vill att caféet skall bli en plats som möjliggör och skapar nya relationer och samarbeten över både kultur och åldersgränser.

I vår församlingsinstruktions barnkonsekvensanalys har vi funnit att vi behöver öka kyrkans närvaro bland unga kvällstid och öka medvetenheten hos både barn och unga att de har en möjlighet att förändra världen. Vi vill göra verklighet av de meningarna genom projektet "Mer än ett café".

Läs mer om "Mer än ett café" under Påverkansarbete.

Självvårdssamtal och psykosocialt stöd

Vad som är kvalificerat psykosocialt stöd och vad som är mer allmänna självvårdande samtal kan ibland vara oklart. Antalet som erbjuder stödjande samtal ligger konstant på tjugo procent under vår och höst. Några av dem, som Frustuna, satsar på stöd med hjälp av legitimerade terapeuter men för de flesta är det snarare mer traditionella självvårdssamtal som avses.

Svenska kyrkan har tillsammans med Röda korset och Rädda barnen nyligen tagit fram ett informationsmaterial om psykosocialt stöd (som finns att hämta på Support migrations webbsida). Det fanns emellertid inte tillgängligt under ansökningstiden.

Frustuna, Strängnäs stift:

Vi kommer att erbjuda samtal och traumabehandling – vi engagerar leg psykoterapeuter som arbetar enskilt och i grupp och med barn och familjer.

Löfvånger, Luleå stift:

Behovet av samtalsstöd, inte minst för slitningar inom familjen, har ökat. Här skulle församlingen behöva utöka arbetstiden för den personal som har störst erfarenhet att möta behoven.(...) Det kan uppstå extra slitningar i familjen under asylprocessen. Allt som familjen har med sig är en del av anledningarna, men den långsamma processen, det tillfälliga boendet, det nya samhället och den pressade ekonomin är bara några delar som bidrar till slitningarna. Församlingen vill kunna avsätta mer tid för att kunna tillgodose det behov av samtalsstöd som finns.

Gåvohantering

I det akuta läget anordnade många i det civila samhället insamling och distribution av kläder, hygienartiklar och annat för att dela ut till flyktingar som i många fall bokstavligen bara kom med kläderna på kroppen. Väldigt många privatpersoner ville samtidigt skänka. Det innebar en oerhörd belastning på de ofta frivilliga krafter som skötte denna gåvohantering. Ibland kan en församling, som Edefors i Luleå stift, öppna en liten second hand-butik helt enkelt för att det inte finns någonstans att köpa billiga kläder.

Ökningen syns också i ansökningarna. I maj nämnde arton procent gåvohantering, i oktober 29 %.

Trelleborg, Lunds stift:

Vi har av kommunen blivit ombudda att ansvara för insamling av kläder, hygienartiklar, aktivitetsartiklar mm. Vi har arbetat i fem veckor. För närvarande har vi hjälp 4 tim/ vecka från en grannförsamling, samt har vi frivilliga. Trelleborg är ankomst- och ansvarskommun. (...) De frivilliga är uttröttade, församlingens diakon behöver avlastning och hjälp. Frivilliga behöver entusiasmeras, vila, nya behöver komma, de behöver utbildas och arbetet behöver utvecklas. Vi måste ge tid, visa styrka, respekt, uthållighet i möte med flyktingarna.

Mölnadal, Göteborgs stift:

Mölnadal är ankomstkommun för ensamkommande och i höst har församlingen upplåtit ett av sina församlingshem för ensamkommande under deras första dagar i Sverige, registreringstiden. Det kommer 200 barn/veckan till kommunen. Det har under flera år varit ett intensivt arbete bland flyktingar vuxna som barn i kommunen och församlingen men i höst har detta intensifierats. I samband med att de ensamkommande barnen kom startades en klädinsamling som nu blir en samordning av utdelandet av kläder till människorna på Sagåsen (Kållered, transitboende). Detta sker på Migrationsverkets förfrågan och tillsammans med andra organisationer. Församlingen vill nu finna former för varaktiga och långsiktiga verksamheter riktade till flyktingar i Mölnadal.

Handarbete och hantverk

Att sticka, brodera, snickra eller på annat sätt jobba med händerna är liksom matlagning något som man kan dela universellt. I maj nämndes det av 16 % och i oktober av 21 %, alltså en viss ökning.

Övre Älvdal, Karlstad stift:

Stickcafé – händernas arbete är en kultur vi alla delar. Vi kan lära känna varandras skapande och samtidigt stimuleras till nya skapelser.

Glimåkra, Lunds stift:

I nuläget har vi på Tisdagsförmiddagar *Träffpunkten*, Drop in café där det bjuds på fika och där "alla" är välkomna. Vi erbjuder svenskundervisning, stick- och virkning, läsa tidningen och att bara få komma hit och umgås och som vi vill bygga vidare på och utveckla.

Hjälp med myndighetskontakter

Att förstå och orientera sig bland svenska myndigheter och försöka kommunicera med dem kan vara en utmaning även för någon som är uppväxt i Sverige. Som nyanländ är det förstås ännu svårare. Informationen kan också vara väldigt bristfällig. Höstens kaotiska läge gjorde dessutom att myndigheterna inte alltid själva var uppdaterade eller talade med varandra, vilket gjorde kommunikationen ännu svårare. 16 % under våren och 19 % under hösten nämnde att de hjälpte flyktingar och asylsökande med myndighetskontakter.

Nordmarken, Karlstads stift:

Våren 2015 beviljades Nordmarkens pastorat 250 000 kr i bidrag från Svenska kyrkan för arbetet med flyktingar och asylsökande. Det gjorde det möjligt att anställa en person på deltid som utvecklade det redan etablerade språkcaféet med att hålla öppet 2 gånger i veckan och att arbeta mer med att introducera flyktingbarn i barnomsorg/skola/fritidsaktiviteter. Ny verksamhet har startats som innebär att asylsökande kan få hjälp med pappersarbete och myndighetskontakter.

Föllingebygden, Härnösands stift:

Församlingen är en aktör i den frivilligrupp som arbetar med nyanlända sedan några år. Ett stort engagemang finns i gruppen som gör det där extra som myndigheterna inte mår med. Det kan handla om hjälp med kläder, språkträning, kontakter till hälsovård, Migrationsverket etc.

Skjutsning

De större asylboendena ligger ofta där det finns stora och billiga bostäder, vilket innebär landsbygd eller glesbygd. Kollektivtrafiken är där mycket begränsad, om den alls fungerar. För 15 % (maj) och 16 % (oktober) har därför ren skjutsverksamhet blivit nödvändig för att de asylsökande överhuvudtaget ska kunna ta sig från boendena. Ett pastorat i Härnösands stift har till och med köpt in en egen minibuss för att kunna skjutsa till gudtjänster, second handbutik, eller till utflykter som för fiske eller bad.

Bollnäs, Uppsala stift:

Varje vecka finns "Öppen kyrka i Bollnäs" en verksamhet som syftar till att man som asylsökande och nyanländ ska få träffa svensktalande medmänniskor i Bollnäs för svenskasamtal och gemenskap. Vi är ett idag ett växande medarbetarlag på ca 25 anmälda ideella, två arbetstränande och ut diakon. Vi använder oss av våra två minibus-sar och hämtar asylsökande på Glössbogården (1,6 mil från Bollnäs) och Stagården (3,5 km från Bollnäs centrum). Med hjälp av gratismaterial har vi svenskasamtal på olika tema för att få deltagarna till ett första möte med det svenska språket och till ett möte med människor i Bollnäs som bryr sig om. Vi har en paus med smörgåsfika och erbjuder en frivillig kristen ekumenisk bön som avslutning innan bussarna börjar köra tillbaka deltagare.

Mötesplats för kvinnor

I majansökningarna nämndes mötesplatser för kvinnor av 14 %. Till hösten hade det ökat till 21 %. Många församlingar har märkt att det kan behövas separata mötesplatser. Det är inte alla som uppskattar eller har möjlighet att delta i könsblandade aktiviteter. Särskilda grupper för kvinnor blir dels en möjlighet för dem att göra något eget, men också en möjlighet att jobba med empowerment genom att ge samhällsinformation eller ge kvinnorna möjlighet att exempelvis lära sig cykla som ett sätt att öka det personliga rörelseutrymmet.

Arvika, Karlstad stift:

Det finns ett stort behov av en mötesplats för kvinnor, där de också är välkomna tillsammans med sina barn. Av olika kulturella skäl kommer många av dem inte till de mötesplatser dit männen går. Arvika pastorat har bedrivit

ett projekt riktat till utsatta unga kvinnor, 13–26 år. Inom ramen för detta projekt har en verksamhet av förstudiekaraktär bedrivits vid asylboendet. Uppenbart har det visat sig vara nödvändigt med arbete med kvinnor och främst små barn. Verksamhetsutformning vid projektets inledning: Kvinnokafé med samhällsinformation av myndighetsföreträdare, språkträning, kulturmöte etc, samt individuellt stöd (stödande samtal, slussning, advocacy 1 dag/vecka)

Lessebo-Hovmantorp, Växjö stift:

Pastoratet driver en verksamhet som de kallar ”Bröd till bröd” som riktar sig främst till kvinnor då man har kunnat se att denna grupp har svårare att komma ut i samhället än männen.

I denna verksamhet har ca 10 kvinnor möjlighet att samlas, få språkträning och praktik. Gruppen leds av två kvinnor med uppehållstillstånd och ytterligare personer som tar hand om barnen under denna aktivitet. Ytterligare en grupp planeras med målning som aktivitet. Ledare i denna grupp är en kvinna från Iran med goda kunskaper inom just konstens område. Vidare planeras för cykelträning och simundervisning. Svenska kyrkan ansvarar för lokal och projektanställd samordnare. Verksamheterna sker i nära samarbete med ABF, PRO, Arbetsförmedlingen och Skruvs simhall. Inom detta område är det också tänkt att det ska ingå ett studiebesök under en halvdag.

Fadder, språkvän, vänfamiljer

När det gäller verksamheter som språkvän, vänfamiljer, fadderfamiljer och liknande som syftar till att infödda svenskar tar personligt ansvar för en eller flera nyanlända, så nämns de i tretton procent både under vår och höst. Med tanke på kyrkans potential är det kanske något förvånande att detta inte är mer utvecklat, men det kan också bero på att det kräver lite mer kvalificerad administration kring matchning eller kontakt med kommunen för ansökan till länsstyrelse (för språkvänskonceptet). Min tolkning är att det fick vänta när läget var så pass ansträngt.

Huddinge, Stockholms stift:

De nya verksamheter vi vill initiera är Vänfamiljer. Dessa kan bestå av redan etablerade svenskar, nya som gamla, ensamma eller i familj som får möta en alldeles nyanländ familj, eller ensam person och ”bilda familj” tillsammans för att berika varandras tillvaro. De får t ex äta en måltid tillsammans och gå på bio tillsammans, eller gå på teater, eller spela bowling tillsammans. Syftet är att de tillsammans gör en aktivitet som får kosta pengar och som båda parter får känna att deltagandet i är en win-win situation. Tanken är att ”Vänfamiljerna” blir en gruppverksamhet som startar i kyrkan men som sedan mynnar ut i att de nybildade familjerna går iväg till sina aktiviteter på egen hand. Vi startar upp verksamheten i Vårby gårds kyrka och hoppas sprida den till flertalet kyrkor och församlingar i pastoratet. Här kan vi låna varandras resurser i form av ideella som vill paras ihop och bli familj över distrikts och församlingsgränserna med de nyanlända asylsökanden och flyktingar som finns i pastoratet, oavsett bosättningsort.

Utflykter. Barn och deras föräldrar i Nyanlända klassen samt grupper ifrån KomSamman samt även ensamkommande flyktingbarn på orten erbjuds bussutflykt till utflyktsmål i Storstockholm med omnejd. Anställda och ideella samt vänfamiljerna får följa med. Vi organiserar fyra bussutflykter per år, där vi räknar med att fylla två bussar med människor ifrån hela pastoratet i syfte att erbjuda rekreation och integration och bryta isolering för asylsökande och flyktingar.

Turinge-Taxinge, Strängnäs stift:

Språkvänsarbetet är tänkt att engagera ”vanligt folk” i den sociala integrationsprocessen och skapa ömsesidiga möten där både engagemang att hjälpa till, men också det gemensamma intresset av att utbyta erfarenheter och kunskap över kulturgränserna står i centrum. Det är också tänkt att vara ett arbete som ska kunna förebygga fördomar, segregation och okunskap. Ett arbete som både gynnar och kan aktivera såväl äldre som barn och ungdomar.

Påverkansarbete mot främlingsfientlighet

Många av ansökningarna tar upp att det finns tendenser till främlingsfientlighet på orten och ser det som församlingens uppdrag att minska motsättningar. ”Behoven är stora både när det gäller att i ett initialskede möta de asylsökande i deras utsatta situation och att i ett längre perspektiv motverka de främlingsfientliga krafter som är starka i vår bygd genom att stärka och samordna alla goda krafter”, skriver Örkelljunga i sin ansökan. Påverkansarbete blev vanligare mellan maj och oktober, från 13 % i maj till 24 % oktober.

Övre Älvdal, Karlstad stift:

Skolarbete för tolerans och integration. Församlingen har tre skolor i området. En av dem har redan nu ett stort antal barn från andra språkgrupper. Barn som kommit som flyktingar och är asylsökande. Övriga skolor kommer att i en snar framtid få möta barn från andra länder i sina klasser. Vi vill redan nu starta ett arbete gemensamt mellan skolornas mellanstadier i första hand, där Tolerans är det bärande begreppet. Syftet är att låta eleverna tillsammans få en vidare syn på sin värld. Vi vill ge en ökad kunskap om traditioner, egna och andras, reflektera över det unika i att vara människa: alla lika – alla olika; få förståelse för människovärde och tolerans inför varandras olika sätt att vara, tänka, känna, beroende på fysiska och psykiska förutsättningar, uppväxtmiljöer, livserefareheter och kulturyttringar. Vi vill utgå från berättelser och arbeta gemensamt med konst och form, teater och drama, musik och film. Arbetet ska utmynna i ett praktiskt arbete där eleverna med hjälp av handledning själva format och genom kulturens olika uttrycksätt delger sina tankar om integration och tolerans. Projektet sker i samverkan mellan det redan etablerade samarbetet mellan Biblioteket, ABF, Röda Korset och Svenska kyrkan med Svenska kyrkan som projektägare. Om behov och intresse finns också från andra grupperingar så är det välkommet.

Nordmaling, Luleå stift:

Projekt ”Mer än ett café” är ett projekt som handlar om integration och prevention. Vi som församling i Nordmaling vill skapa en mötesplats för människor och särskilt för de ungdomar som bor i Nordmaling. Med caféet vill vi ge förutsättningar för människor från olika kulturer och åldrar att träffas i ett sammanhang som kan ge möjlighet till arbete, kulturellt växande och gemenskap. Projektet ”Mer än ett café” har två långsiktiga huvudmål. Integration och prevention. Integration ser vi som en förutsättning för prevention. När vi integrerar med varandra, öppnar upp för samtal, nya intryck och nya perspektiv så bygger vi broar. Vårt svenska samhälle präglas idag av en ökad främlingsfientlighet, men inte bara för människor som kommer hit, utan också en rädsla mot det vi anser vara främmande för oss. Något som i förlängningen kan skapa misstro och konflikter. Vi vill förebygga genom att få människor att våga mötas och utmanas, särskilt våra ungdomar som skall fortsätta bygga vårt mångkulturella samhälle även i framtiden. Vi vill vara en bra och naturlig mötesplats för olika kulturer där alla kan känna sig hemma. Vi vill skapa ett rum som människor från andra kulturer än vår också kan hitta en plats i. Genom att skapa ett sådant rum så tror vi att vi kan öppna upp och skapa de möten vi alltid tror har varit viktiga, men kanske ännu viktigare för vårt Svenska samhälle som det ser ut idag. Vi vill också genom att skapa arbete förebygga ohälsa och få människor att praktiskt samarbeta med varandra. Mål Prevention – Vi vill skapa en praktik- och arbetsplats för att tillsammans med en gemensam mötesplats kunna förebygga ohälsa på lång sikt. Vår målgrupp är de människor som bor i Nordmaling med omnejd. Men vi vill särskilt fortsätta vårt arbete med ungdomar och de ungdomar som kommer från andra länder och skapa en mötesplats för dem. Att skapa en bra och naturlig mötesplats tror vi kommer ha långtgående effekter i det att vi får träffa våra ungdomar och de får träffa varandra, vilket öppnar upp för samtal och förståelse. Där vi ser och förstår varandra kan vi också fånga upp det som inte fungerar i tid. Vi vill också med hjälp av arbetsförmedlingen kunna öppna upp för arbete, som är en förebyggande stor kraft för att inte hamna i psykisk ohälsa.

Praktikplats eller arbete

Att försöka ordna praktikplats eller arbete är inte så vanligt, och det ökade heller inte under hösten. Tretton procent nämnde detta som en strategi i arbetet med flyktingar och asylsökande under både maj och oktober.

Lessebo-Hovmantorp, Växjö stift:

Aktivitet nummer fyra är tänkt att omfatta de barn som bor på flyktingboendet i Hovmantorp. Syftet är att låta barnen få träning i svenska och få utvecklas med sång och lek samt också att möjliggöra en praktikplats. Ytterligare aktivitet handlar om att få göra praktik inom kyrkans ram; att med hjälp av [namn] och [namn] (vaktmästare) kunna hjälpa till i språkcafé och med trädgårdsförvaltningen.

Norra Billing, Skara:

Hjälp ges för att få kontakt med ex. lokala entreprenörer, för att kunna ordna praktik. Samlingar görs tillsammans med församling och föreningsliv.

Ensamkommande är målgrupp

Andelen som har ensamkommande som målgrupp i en verksamhet ökade svagt från elva till tretton procent från maj till oktober. En av dem som anordnar särskild verksamhet för denna grupp är Botkyrka:

Botkyrka, Stockholms stift:

På lördagsöppet brukar kyrkan vara full med barnfamiljer, det har bidragit till att ensamkommande ungdomar utan familjer inte känner att det är rätt plats. Samtidigt ser vi i mötet med de ensamkommande ungdomarna att de är oerhört utsatta. De saknar sina familjer och gruppen får stor betydelse. Ungdomarna berättar mycket om sin hemlängtan, om flykten till Sverige och de bär alla med sig s.k. traumatiska upplevelser.

Under 2016 vill vi erbjuda en verksamhet bara för ensamkommande ungdomar som vi kallar fredagsmys. Vi vet att vi redan har ett underlag för detta. Vi tänker att fredagarna är en kväll då man kan stå och hänga och bli mer utsatt för alkohol och droger etc. Vi tänker inte att vi konkurrerar mot ungdomsgårdar etc. för vi har frågat ungdomarna och de uttrycker inte att de vill gå dit. De känner sig trygga i kyrkan.

Tuve-Säve, Göteborgs stift:

Vi har tagit kontakt med ett nyöppnat asylboende för ensamkommande flyktingbarn i vår församling. De vill väldigt gärna samarbeta med oss, flera av barnen är kristna och väntar på att komma igång och musicera med oss i våra verksamheter. Tillsammans med pedagoger och musiker i församlingen tänker vi starta upp en grupp med barnen från boendet och sedan välkomna dem i våra andra ungdoms- och barngrupper.

Matlagning och bakning

Matlagning och bakning var en aktivitet som ökade med ungefär tio procent under hösten. Liksom med konst, sport eller handarbete kan det vara något man kan göra tillsammans även när språket inte är gemensamt. Det är också ett av de tillfällen där de nya också själva aktivt kan dela med sig av sina kunskaper, och alltså ett exempel på när även infödda svenskar kan få tillfälle att lära sig nytt.

Knista, Strängnäs stift:

De [asylsökande] har efterfrågat mötesplatser och vi har därför börjat med MåndagsMiddagar där vi hjälps åt att laga mat från varandras kulturer.

Varberg, Göteborgs stift:

I Varbergs kommun finns i dagsläget sammanlagt åtta asylboenden och boenden för ensamkommande. Minst två till på gång. Många av dem befinner sig dagtid i stan (Varberg) och församlingen träffar dem dagligen. Det finns en längtan efter att lära känna Sverige och svenskarna. Behovet av mötesplatser, integration och gemenskap är stort. Nu pågår ett samarbete med IM kring en grupp asylsökande kvinnor som inte lika lätt kommer från förläggningen. De träffas en gång/v inne i Varberg, syr, stickar och bakar tillsammans och körs till och från. En mötesplats finns i församlingshemmet tillsammans med FN föreningen och Rädda barnen för ensamkommande inkl utflykter. Pengarna kommer att gå till material till de olika grupperna ex symaskiner, tyger, garn, tolkhjälp, ingredienser till bakning och matlagning samt kostnader för leasing av en minibuss i sex månader för att klara transporter till och från samt utflykter.

Sport

Sportaktiviteter är mindre vanligt än man kanske kunde tro med tanke på hur vanligt det är bland befolkningen i stort. Kanske för att det inte lika lätt kan arrangeras inom församlingens vanliga verksamhetsram? Tio procent i maj och tolv i oktober nämner sportaktiviteter för flyktingar och asylsökande.

Ludvika och Gränge-Säfsnäs, Västerås stift:

Vi har vid några tillfällen ordnat gemensamma aktiviteter för ensamkommande flyktingbarn och de ungdomar som redan är engagerade i kyrkliga aktiviteter, och vår avsikt är att utöka dessa aktiviteter med exempelvis fotboll, handboll, gokart, bowling, fika, bio, skidåkning, fiske. Vi hoppas också att i samarbete med idrottsklubbarna i kommunen kunna erbjuda fotbollsträning, handbollsträning, friidrottsträning mm.

Övre Älvdal, Karlstad stift:

Skidcafé – i församlingen har vi en anställd "skidpräst" som också ansvarar för pilgrimsvandringar. Vi vill erbjuda prova-på-skidor och prova-på-vandringar i caféets närområde.

Läxhjälp för skolbarn

Läxhjälp är inte särskilt vanligt men förekommer. Nio procent i maj och åtta i oktober nämnde detta. Det är alltså en av få aktiviteter som är ovanligare under hösten än under våren.

Lessebo-Hovmantorp, Växjö stift:

Vi vill utveckla den verksamhet som redan nu finns etablerad med hjälp av frivilligt engagerade. Då pastoratet befinner sig i en krympande ekonomisk situation och antalet anställda kommer att minska behöver vi resurser för att vidmakthålla den verksamhet som finns och också utveckla arbetet med kvinnor och barn, i skolan i form av läxhjälp eller det redan etablerade språkcaféet.

Habo, Skara stift:

Vi står i startgroparna i Habo församling att börja arbeta med de ensamkommande flyktingbarn som finns och som kommer att komma till kommunen. Tanken är att starta en träffpunkt där utlandsfödda barn och svenskfödda barn får träffas. Vi tänker oss en träff i kyrkan med läxhjälp för alla. Då blir det både hjälp till utveckling genom skolarbetet och hjälp till integration och samhörighet för alla. För tillfället finns det en frivillig grupp som organiserar sig på Facebook som kallas för läxhjälpen. Vi kommer hem till killarna en gång i veckan och hjälper till med läxor. Dessa killar går på gymnasiet. Denna grupp blir en bra grund att bygga på. De frivilliga kommer vara en förutsättning för detta projekt, så att vi är många som kan möta alla barns behov. Upplägget på en träff ser ut så att barnen kommer samtidigt på kvällen kl. 18:00. Då finns det folk där och tar emot dom och hjälper dom med läxor. Det finns också lite kvällsfika att ta under kvällen. När vi är klara med läxorna håller kyrkan öppet till kl. 21:00. Då finns det möjlighet att spela spel, pyssla och leka. Varje barn går hem när den själv vill. Vi har alltid andakt med alla våra grupper i kyrkan. Denna kväll kommer avslutas med andakt för de som vill.

Andlig vård

Med tanke på att ansökningarna som denna rapport bygger på kommer från verksamheter inom en kyrka hade man kanske kunnat tro att andlig vård, i vid mening, skulle ha varit vanligare än åtta procent i maj och tolv i oktober. Jag kan tänka mig två huvudsakliga skäl. Det ena är att majoriteten flyktingar är muslimer, och det andra är att ”andlig vård” är så centralt i församlingens väsen och vara att det oftast inte nämns – det pågår ändå och är kanske inget man tänker på för att söka pengar för. Skillnaden mellan andlig vård och själavårdssamtal kan förstås ibland vara flytande, men det jag har avsett med andlig vård är gudstjänster, bön och konfessionella samtal.

Katrineholmsbygden, Strängnäs stift:

Många kristna flyktingar besöker våra gudstjänster och söndagsskola. De är ett mycket gott tillskott i församlingens liv och särskilt gudstjänstlivet men har också stora behov av hjälp och stöd.

Lerbäck, Strängnäs:

Flyktingarna hade också ett stort intresse av att gå till kyrkan om morgnarna. Då öppnade vi dörrarna för dem. De har också deltagit i gudstjänsterna. Några biblar och nya testamenten skaffades på arabiska. Det är viktigt att möta människor som söker sig till kyrkan. Den vägen försöker vi bereda och har även låtit göra översättningar av dagens temateexter.

Bollnäs, Uppsala stift:

De asylsökande tror vi behöver dels komma ifrån sitt boende, dels få en meningsfull sysselsättning, dels träffa medmänniskor för att umgås, dels lära sig svenska, dels få stöd och hjälp med praktiska detaljer som att läsa brev och dels ett psykosocialt stöd på olika sätt där samtal är en viktig ingrediens. Flera av de asylsökande uttrycker en längtan och behov av att få komma till kyrkan för bön och själavårdssamtal.

Bibelstudier

Även bibelstudier skulle kunna sorteras in under andlig vård, men jag lade dem separat för att få större överblick över dessa kärnverksamheter. Sju procent i maj och nio procent i oktober har nämnt bibelstudier. Att det inte är fler kan rimligen kopplas till att majoriteten asylsökande inte är kristna.

Spekeröd, Göteborgs stift:

Vi ser ett behov av att kunna kommunicera på fler språk så vi kunde trycka upp och översätta våra foldrar. Vi ser också att behov finns att köpa in barnbiblar så att man med bilder och svensk text kan leda barnen in i det kristna budskapet.

Fryksände, Karlstad stift:

Bibelstudier på lätt svenska en kväll i veckan.

Övre Älvdal, Karlstad stift:

Bibelcafé – efterfrågan finns från boende på flyktingförläggningen att få samtala om bibelns berättelser. En utmärkt idé då våra egna bibelstudiegrupper inte är så vanliga nuförtiden.

Öppen förskola

När så många flyktingar anlände samtidigt kom många att hamna på ofta överfulla flyktingförläggningar som kunde ligga isolerat från övriga samhället. Flera församlingar skriver om hur barnen där måste ges tillfälle att ”bara vara barn”. I maj skrev åtta procent att de hade eller ville starta öppen förskola, i oktober 14 %.

Spekeröd, Göteborgs stift:

Vi ser att barnen har lust att leka och stimuleras och vi har tänkt starta en ny verksamhet i Svenshögen med Öppen förskola. Vi kommer också att erbjuda församlingsbor att förena oss i barnverksamheten i Svenshögen.

Norrbärke, Västerås stift:

I Björsjö, en och en halvmil utanför Smedjebacken, ligger en nystartad flyktingförläggning. Den ligger isolerad ute i skogen och inhyser i skrivandes stund 140 flyktingar i ett hus planerat för 70 stycken och det talas om att det kommer att byggas moduler.

(...) Vi vill dessutom rikta oss till de barnfamiljer som finns på förläggningen genom att erbjuda öppen förskola i bygdeföreningens sockenstuga. Den ligger lämpligt på gångavstånd från förläggningen. Här kommer det att finnas möjlighet att komma ifrån den trånga flyktingförläggningen och få leka i en omtänksam och pedagogiskt miljö. Med hjälp av musik lek och skapande aktivitet av olika slag kommer vi att arbeta med språkinläring också för de små barnen. Detta kommer förstås också att skapa en lärande situation för de föräldrar som är på öppna förskolan. Till att börja med vill vi erbjuda öppenförskola en eftermiddag i veckan.

Cykel eller simskola

Att lära sig cykla eller simma om man inte redan kan det kan vara ett sätt att påbörja vägen in i det svenska samhället. Men i synnerhet för kvinnor kan det också vara ett sätt att stärka självständighet och självförtroende, något som exempelvis Skara beskriver i sin ansökan. Sex procent i maj och nio procent i oktober har angett att de bedriver cykel- eller simskola.

Skara, Skara stift:

Sedan 2013 finns en samordningsgrupp kring Stora Ekeberg, där sitter Röda Korset, Rädda Barnen, Vårdcentralen Vilan, Skara kommun, Islamiska kulturföreningen, Studieförbundet Vuxenskolan, Stora Ekeberg och Svenska Kyrkan Skara. Vi hade nu förra veckan ett möte med Internationella Skolan, Fritidsgården om sommaren för barnen och ungdomarna på Stora Ekeberg. Nu planeras sommarskola, simskola, cykelskola och skapandeverkstad. Vi har många aktiva och duktiga volontärer men allt behöver samordnas, struktureras och organiseras. (...) Vi vill ge mammorna ett egenvärde, vi vill att de ska få lära sig svenska, få sysselsättning och gemenskap, samt lära sig saker som cykling och simning. Detta gör att mammornas självförtroende och självkänsla stärks, vilket gör dem till bättre och mer rustade föräldrar för sina barn. Under sommarlovet vill vi skapa riktade aktiviteter för barnen på Stora Ekeberg särskilt, eftersom de bor utanför Skara och annars inte får något att göra under hela långa lovet. Vi samarbetar med kommunen som har lovat köpa in badkläder och boka simskoleplatser för barnen. Vi samarbetar också med Röda Korset som redan hjälpt oss att köpa in några cyklar, fritidsledaren Joseph (som jobbar på alla entreprenörens boenden) har också fått ihop några cyklar, men det behövs många fler cyklar. Vi räknar med att ha cykelkurser både för barn och mammor.

Religionsdialog

Under både vår och höst var det endast fyra procent som hade någon form av religionsdialog i sin verksamhet (eller som önskade starta det). På nationell nivå har kyrkan varit förhållandevis tydlig på detta område, med bland annat uttalanden från ärkebiskopen, men det kan hända att det har upplevts som svårare lokalt. Eller är man ovan? Lerbäck-Snavlunda har i alla fall en positiv utgångspunkt:

Lerbäck-Snavlunda, Karlstad stift:

Ett av kyrkans och pastoratets huvuduppdrag är att skapa en mötesplats. Den kristna tron genomsyrar verksamheten och ska inte ha gränser eller begränsningar. Vi önskar åstadkomma en mötesplats för både ung och gammal, svensk och utlänning, vår religions tro och andra religioner. Kyrkan ska vara ett centrum där alla tillåts vara sig själva. Speciellt på landsbygden är det viktigt att samverka med andra. Då får man en starkare landsbygd

med sin egen identitet. Många kanske är rädda att vi tappar vår identitet med så många flyktingar med sina traditioner och religionsteologier. Vi ska inte ha mentala murar utan skapa mentala broar. Kyrkan har även en samhällsuppgift som man bör ha i åtanke. Det gäller att sprida kunskap om de olika religionerna. Ofta är det mer likheter än man tror, men omgivningen lyfter fram skillnaderna. Det är inte särskilt fruktsamt. Vi bör inte enbart reflektera utan även agera kring vad som är kyrkans uppdrag i en mångreligiös och mångkulturell kontext.

Norberg-Karbenning, Västerås stift:

För många barn har religionen en stor betydelse och vår önskan är också att vi genom vår kompetens kan vara en plats för möte mellan olika religioner och olika uttryck. Där religion kan bli ett sammanhållande kitt för en bygd och inte något som splittrar.

Barn i väntan/Barn i start

Barn i Väntan (BIV) och Barn i Start (BIS) är en gruppverksamhet för barn och ungdomar som vill lära sig mer om sig själva, om asylprocessen och om hur det är att vara ny i Sverige. Fokus ligger på deltagarnas egna känslor och syftet är att stärka barnen oavsett vilket land de kommer att växa upp i. BIV vänder sig till barn och ungdomar i asylsökande familjer och BIS till barn och ungdomar som har fått uppehållstillstånd i Sverige. Verksamheten utvecklades i Malmö i samarbete mellan Individuell Människohjälp och Svenska kyrkan, men har nu spridits och finns på ett flertal orter i Sverige. Under 2016 sker en utökad satsning på BIV/BIS-konceptet. För maj respektive oktober 2015 nämndes det av tre respektive åtta procent, men verksamheten kan alltså tänkas öka framöver.

Boden, Luleå stift:

Det mesta av verksamheterna som rör flykting-asyl-integration utgår från Rörvikskyrkan, där man för närvarande inom kyrkan har ett café, en mötesplats som är välbesökt. Församlingen följer familjerna under lång tid, en del får uppehållstillstånd, andra måste lämna landet. Många familjer är aktiva i gudstjänstlivet. Diakonen vittnar om ett stort behov av stöd/samtal. Man vill också utöka och stärka upp verksamheter som riktar sig till barn och föräldrar i asylprocess. Bodens pastorat ingår i RFB-projektet "Dessa mina minsta" och kommer genom detta engagemang att utbilda två anställda i metodiken "Barn i väntan/Barn i start" som ger ett pedagogiskt verktyg för barnverksamheten.

Mötesplats för män

Det är inte så vanligt med mötesplatser särskilt för män. Det innebär dock inte att de inte kommer till mötesplatser, tvärtom. Ofta är de överrepresenterade på de allmänna mötesplatserna och svenskundervisning, så kanske har det inte alltid setts som ett behov att ordna särskilda mötesplatser för män på samma sätt som för kvinnor. Tre procent nämnde särskilda mötesplatser för män i maj, och fem procent i oktober.

Ödeshög, Linköpings stift:

Ödeshög med ca 4.000 invånare har sedan ½ år fått 2 asylboende med ca 160 boende. (...) Ett fantastiskt arbete läggs ner av frivilliga och genom ekumeniskt samarbete tillsammans med Röda Korset. De asylsökande behöver forum där de kan komma från asylboendena och möta Ödeshögsbor. Det finns en tydlig frustration på boendena då det finns så lite att fylla dagarna med. Vi ser att vi behöver gå in med erbjudande om olika former av verksamheter för att ge meningsfullhet åt tiden på asylboendet och för att i den mån vi kan förhindra att konflikter uppstår. (...) I dagsläget vill vi tillsammans med övriga aktörer och i samverkan med personalen på asylboenden (och de asylsökande själva) diskutera oss fram till vad som är bäst just här och nu. Drömmen vore att kunna ha en person som via projektanställning eller liknande kunde fungera som navet i hjulet och binda samman. Vi vet att det finns önskemål om verksamhet som framförallt vänder sig den stora grupp män som finns här (av fysik art som fotboll/gym osv).

IT

I båda de undersökta omgångarna nämndes IT av tre procent. Att kommunicera med anhöriga och vänner är förstås enormt viktigt när man befinner sig som ny i ett land. Arvika pastorat i Karlstad stift söker med den motiveringen bland annat medel för att kunna starta ett kommunikationscenter. De söker också i de egna kanalerna efter att kunna bygga ut sin datorpark med exempelvis uttrangerad hårdvara. Men att ha tillgång till internet innebär också möjligheter att söka viktig samhällsinformation, delta i språkkurser eller lära sig att manövrera i det svenska system som i så hög grad bygger på it-vana.

Höganäs, Lunds stift:

[Vi vill] köpa in datorer för att förstärka vårt redan befintliga språkarbete med datorledd SFI-undervisning. Bygga upp en metod för IT-kunskap gällande vardagliga göromål som exempelvis bankärenden. Vi har i vårt arbete förstått att det finns många asylsökande och nyanlända som låter barnen hjälpa till i arbetet rörande familjeekonomi, vårdfrågor etc. Då det är väl känt inom socialt arbete att det inte är bra för barnen att de får den makten över föräldrarna vill vi med detta hjälpa föräldrarna att återerövra sin föräldraroll. Datorerna ska också användas för att sprida samhällsinformation. Det finns i dag mängder av information på olika språk hos exempelvis Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Kronofogden, Information om Sverige och Migrationsskolan.

Trädgård och odling

Någon form av grön verksamhet var en av få områden som hade minskat i oktober (2 %) jämfört med maj (3 %). Nivåerna är dock låga båda gångerna. Här finns nog en stor potential att bygga vidare på. Odling är ofta läkande och kan bidra till både hushållskassa och integration.

Glimåkra, Lunds stift:

Projekt Odling: Fortsatt och utvecklad odling av grönsaker och blommor i naturskön miljö nära kyrkogården. Här kan man få en introduktion i grönsaksodling i Sverige – vad som är möjligt att odla etc.

Socialt företag

Ett socialt företag syftar till att underlätta för personer som annars har svårt att komma in på arbetsmarknaden. I maj var det endast en procent av ansökningarna som nämnde en inriktning mot socialt företagande. I oktober hade siffran ökat något, till tre procent.

Katrineholmsbygden, Strängnäs stift:

"Gåvorna" är en diakonal mötesplats inom Katrineholmsbygdens församling. Det har utvecklats snabbt inom en fyraårsperiod. Verksamheten bedrivs i hyrda lokaler (fd tingshuset) eftersom församlingens egna lokaler är för små. Inom ramen för Gåvorna finns butik och café. Verksamhetens secondhand bedrivs i samverkan med Sensus arbetsmarknadsprojekt. De tar hand om och förbereder alla textilier innan de säljs i butiken. Gåvorna besöks ofta av personer i olika utsatta situationer och naturligtvis av asylsökande och flyktingar i behov av stöd och akut hjälp. Anställd personal, volontärer och personer i arbetsmarknadsåtgärder och rehabilitering svarar för verksamheten. Gåvorna har en naturlig anknytning till diakoni, men också gudstjänst (dagligen), undervisning (språkundervisning) och mission. Idag drivs verksamheten helt med församlingsmedel och försäljning av varor samt förtäring. Gåvornas verksamhet kan utökas. Idén är att hyra ytterligare lokaler i tingshuset eller på annan plats för att kunna ta emot mer möbler och även ha en liten verkstad. Här skulle vi kunna erbjuda flera asylsökande "riktig" anställning, i samverkan med Katrineholms kommun och arbetsförmedlingen, under en begränsad tid. Sedan bereds plats för nya. Flyktingar kan även vara praktikanter och volontärer. Målet är att bidra till integration och att personerna på olika sätt rustas för att kunna leva vidare i vårt samhälle med möjlighet till arbete, vara delaktig i ett arbetslag mm.

Knislinge, Lunds stift:

[Församlingen söker bland annat medel för att] kunna utveckla ett samarbete med kommunens flykting-samordnare och andra organisationer i det civila samhället och få till ett socialt företagande som kan underlätta inlemmande på arbetsmarknaden.

Familjehem och gode män

En god man för ensamkommande barn fungerar som en omyndigs ställföreträdande vårdnads-havare och har juridiskt ansvar. Uppdraget ges av kommunen. Familjehem är privata hem som på uppdrag av socialtjänsten får betalt för att ta emot barn i sitt hem. I och med den stora ökningen av antalet ensamkommande barn blev behovet av gode män och familjehem på många håll akut. Samtidigt kan uppdraget vara utmanande. I och med att det också innebär juridiskt ansvar har kanske många resonerat som så att de inte kan gå ut och uppmana församlingsbor att ta på sig det. Med tanke på behovet är det annars svårt att se varför endast en procent i maj och två procent i oktober tog upp detta i sina ansökningar.

Höganäs, Lunds stift:

[Vi vill] starta upp ett god man-nätverk i församlingen där vi dels uppmuntrar och stimulerar till att bli god man, dels skapar ett sammanhang för stöd och uppmuntran i uppdraget som god man.

Boende

Det är mycket ovanligt att driva ett boende. Ingen i majomgången och tre procent i oktober uppgav att de drev tillfälliga boenden. Mölndal hör till dem. Deras situation är också lite speciell eftersom Migrationsverkets anläggning Sagåsen, som hör till de största i landet och är öppet dygnet runt, ligger i pastoratet. Mölndal är också ankomstkommun för ensamkommande flyktingbarn och mottog i oktober fler än 200 barn i veckan.

Mölndal, Göteborgs stift:

Idag har vi i, samarbete med Mölndals stad, ett transitboende i ett av våra församlingshem. Vi hoppas att detta svarar mot ett temporärt behov av platser för ensamkommande flyktingbarn och att det blir möjligt att avveckla inom en inte allt för avlägsen framtid.

Katarina församling har samarbetat med Islamic Relief och erbjudit tak över huvudet åt transit-flyktingar.

Katarina, Stockholms stift:

Katarina församling har sedan den 18 september erbjudit husrum åt drygt 1000 transitflyktingar. Mellan 35–65 personer har varje natt fått härbärge i församlingens lokaler. För att klara detta har ca 850 volontärpass sörjt för verksamheten 24 timmar om dygnet 7 dagar i veckan. Arbetet inleddes genom ett snabbstartat samarbete med den muslimska hjälporganisationen Islamic relief som haft sin central i Moskén 200 meter från Katarina kyrka. I realiteten betyder det att Islamic relief varit den instans flyktingarna kommit till, fått mat, kläder och lätt medicinsk undersökning för att sedan ankomma till vårt församlingshem där volontärer och anställda tagit vid. Detta har skett någon gång mellan 19.30–01.00 varje kväll.

Övrigt

Vissa verksamheter nämndes några enstaka gånger. Det kan röra sig om medling, material till konvertiter, qui gong, HBTQ-grupp, pilgrimsvandring eller arbete mot radikaliserings.

3 Utveckling av verksamhet och arbetssätt

Det tycks ha skett en utveckling mot fler och komplexare verksamheter eller arbetssätt mellan maj och oktober.

Som jag nämnde i år ansökningarna olika detaljerade, vilket gör att listor över verksamheter inte är ett helt säkert mått på utveckling eller ökad komplexitet. Det finns en risk att man listar detaljrikedom snarare än högre aktivitet. Med den reservationen i åtanke, kan man ändå konstatera att fler aktiviteter beskrivs i oktober än i maj. I maj var snittet för antal angivna aktiviteter fem, i oktober sju.

Man kan också göra en jämförelse mellan de vanligaste aktiviteterna. Här valde jag dem som uppgetts av minst trettio procent. Även här ser man då en ökning. Under maj var det fem verksamhetsområden som låg på trettio procent eller över bland antalet som hade angett verksamheten, i oktober åtta. Svenskundervisning låg strax under trettio procent i maj, så där är skillnaden inte så stor mot strax över i oktober. Inom kultur och ideella, som båda låg under trettio procent i maj, har det däremot skett en dramatisk ökning (även samarbete har ökat kraftigt, men det låg över trettio även i maj så det tar jag inte upp här).

Typ av aktivitet	Maj 2015	Oktober 2015
Samarbete	45 %	70 %
Barnaktiviteter allmänt	35 %	49 %
Ideella	15 %	48 %
Kultur*	23 %	43 %
Allmän mötesplats	33 %	38 %
Sociala aktiviteter allmänt	40 %	35 %
Språkcafé	31 %	33 %
Svenskundervisning (ej café)	28 %	33 %

Tabell 1. Verksamheter som angetts av minst 30 % i oktober respektive maj.

Det var alltså fler områden som uppgavs av många under oktober. Det tyder, med den inledande reservationen, på att aktiviteterna generellt sett är fler under hösten.

Jag ska också ta upp ytterligare ett sätt att försöka se om det har skett någon utveckling i verksamheterna. Under genomläsningen har jag försökt ange huruvida de aktiviteter församlingen eller pastoratet söker för är nystartade eller en utveckling av något som man redan driver för målgruppen. Som tabellen nedan visar har det inte alltid varit helt lätt. I maj var det svårt att avgöra för mer än hälften, medan det i oktober bara var några få där det var oklart om verksamheterna var nya eller en utveckling av befintligt.¹ I oktober rörde över åttio procent av ansökningarna utveckling av befintlig verksamhet.

	maj (tot. 140)	oktober (tot. 100)
Nystartat	19 %	14 %
Utveckling av befintligt	21 %	83 %
Oklart	59 %	3 %
	100 %	100 %

Tabell 2. Nystart el utveckling i maj och oktober. Totalt antal 240.

För att ändå få någon indikation på förändring har jag provat att i den mån det går jämföra

¹ En anledning till att det är fler i maj än oktober där jag inte har kunnat avgöra om verksamheterna ska starta eller utvecklas är att det i oktober ofta finns kommentarer från stiftens som kan ge vägledning i de fall själva ansökan är otydlig. I maj skickade församlingarna in direkt till kyrkokansliet och därför saknas eventuella förtydliganden från stiftet. Dessutom är ansökningarna ofta tydligare i oktober.

”nystartare” och ”utvecklare” inom respektive verksamhetsområde. Ökar komplexiteten? Hur ser det ut bland dem som är nya i maj och sedan återkommer i oktober? En jämförelse mellan de som var nystartare i maj och återfinns som utvecklare i oktober (6 stycken) visar att den genomsnittliga aktiviteten hade ökat från nitton till trettioett angivna aktiviteter. Eftersom en så stor del av majansökningarna inte lät sig kategoriseras som nystartare eller utvecklare får det emellertid ses som ett axplock.

Ett annat sätt att testa om komplexiteten ökar med tiden är att se vad som händer med den procentuella fördelningen av hur vanliga olika aktiviteter är om man jämför nystartare och utvecklare. I tabellen nedan tar jag ideella som exempel. I oktober hade 48 stycken (48 %) uppgett ideella i verksamheten. Bland dem var fem nystartare och 43 utvecklare. Strax över hälften av alla utvecklare (43 av 83) använde ideella i oktober, och strax under hälften av nystartarna (5 av 14).

OKTOBER	Ideella (tot. 48)	Procent
Nystart (14)	5	36 %
Oklart (3)	0	0 %
Utveckling (83)	43	52 %
Tot. 100	48	48 %

Tabell 3. Andel ideella bland nystartade och utvecklade verksamheter samt de där det ej gick att utläsa om det var ny eller utvecklad verksamhet. Totalt 100 ansökningar.

I de flesta fall är det som sagt svårt att jämföra med maj, men just när det gäller ideella kan man jämföra då det enbart var fyra som hörde till dem där det var svårt att avgöra om verksamheten var ny eller en utveckling. I maj fanns inga ideella hos ”nystartarna”, och sju hos ”utvecklarna”. Fyra fanns hos de oklara. Totalt hade 15 % uppgett ideella i verksamheten. Bara där är det alltså en trettiotreprocentig ökning av antalet som använder ideella. Om man bara tittar på siffrorna hos utvecklarna är det 35 % skillnad mellan maj och oktober, alltså något högre än när man bara ser helheten. Dels är det vanligare att använda volontärer bland dem som utvecklar verksamheten, men dessutom tycks det ha blivit vanligare över tid.

Andra områden där en verksamhet är vanligare bland utvecklarna är framförallt bland undervisning i svensk samhällskunskap och gåvohantering. Det hade inga av nystartarna och strax under 35 % av utvecklarna. När det gäller samarbete angavs det av 75 % av utvecklarna och 57 % av nystartarna.

Hälften av nystartarna har angett att de ska ha allmän mötesplats, mot 37 % av utvecklarna. Öppen förskola ligger jämnt på 14 % bland både nystartare och utvecklare. Fadderverksamhet låg också jämnt, liksom öppen förskola. Nedan tar jag allmän mötesplats som exempel.

OKTOBER	Allmän mötesplats (tot. 38)	Procent
Nystartare (14)	7	50 %
Oklart (3)	0	0
Utvecklare (83)	31	37 %
Totalt (100)	38	38 %

Tabell 4. Skillnad nystartare/utvecklare Allmän mötesplats maj resp oktober

Det område där det tvärtom är vanligare bland nystartare är allmän mötesplats, vilket kanske inte är så förvånande då det är något som relativt lätt kan skapas i församlingens lokaler. Det kan tyda på att verksamheten blir mer komplex efter hand. I början verkar man utgå mer från den reguljära församlingsverksamheten, som redan inbegriper mötesplatser eller öppen förskola, medan den

verksamhet som ska utvecklas är mer skapad direkt för målgruppen.

Men de största skillnaderna finns bland verksamheter som kräver en mer organiserad volontärverksamhet. Av de nystartade i oktoberomgången angav 36 procent ideella i verksamheten. Bland dem som redan hade verksamhet var det 52 %.

Maj är mer svåranalyserat på grund av den stora andel där det är oklart om verksamheten är ny eller en utveckling. Trots det finns det ett mönster. Inga av nystartarna i maj använde sig av ideella i verksamheten. Totalt bland alla var det bara femton procent vars verksamhet för asylsökande och flyktingar inbegrep ideella insatser, enligt ansökningarna.

Sammantaget ger de olika sätten att titta på en möjlig utveckling mellan maj och oktober en indikation på att det har skett en utveckling mot fler och komplexare verksamheter eller arbetsätt.

4 Ett öppnare församlingsliv

Analysen av ansökningarna om särskilda medel för arbetet med flyktingar visar att samarbete med övriga civila samhället liksom med offentliga aktörer har ökat betydligt mellan maj och oktober 2015. Det är även betydligt vanligare att ange ideella i sin verksamhet i oktobers ansökningar jämfört med maj.

Att det blir vanligare att öppna verksamheten för volontärer hänger förstås samman med att de egna resurserna inte längre räckte till när behoven ökade så mycket. Man behövde frivilliga krafter, och människor ville gärna ställa upp. Att det blir mer fokus på samverkan och ideella krafter visar att många församlingar/pastorat har förmått att anpassa och bredda verksamheten när samhället har behövt det. Detta stöds också av jämförelsen mellan dem som startar något nytt och dem som utvecklar befintlig verksamhet. Visst gäller det vissa mer än andra, men det är ändå en tydlig tendens. Församlingarnas svar på den ökade andelen flyktingar och asylsökande tycks ha blivit ett öppnare församlingsliv.

Det tredje området som ökat mest mellan vår och höst är kultur, med vilket menas musik (inklusive kör), dans, drama, bildskapande, fotografi, målning, keramik. Det hänger sannolikt ihop med att uttrycksformer som inte kräver språkkunskap blir extra värdefulla samtidigt som kultur även kan vara terapeutiskt. Gåvohantering (dels ren utdelning av kläder eller liknande, dels försäljning av skänkta gåvor) har också ökat, som en följd av de stora behov av kläder och andra förnödenhetsartiklar som uppstod.

Det finns alltså en utveckling mot större samverkan och inkludering av ideella medarbetare i oktober jämfört med maj. Många lyfter i samband med det också sitt kontaktskapande arbete som ett sätt att minska främlingsfientlighet. Att motverka främlingsfientlighet är en del av ett genomgående tema i ansökningarna, där församlingarna ser sig som en möjlig länk in i det svenska samhället. Det är mer än förströelse, gudstjänst och fika som erbjuds i kyrkans lokaler. Man kan få andlig gemenskap, om man så önskar, men man kan framförallt också få mötas som människor: nyanlända och svenskar liksom svenskar och nyanlända. Det är inte bara asylsökande som får möta svenskar, det är även svenskar som kan behöva möta asylsökande. Kyrkans lokaler och trovärdighet kan vara rummet där båda kan mötas som människor.

Fryksände pastorat i Karlstad stift sammanfattar läget fint i sin ansökan från oktober:

Sammantaget står Fryksände pastorat idag inför en helt ny situation där vi trots en pressad ekonomisk situation – beroende på minskande befolkningsunderlag – måste bredda vårt sätt att arbeta. För att klara detta måste vi som kyrka naturligtvis jämte satsningen på vår samordnare satsa på att inkludera ideella medarbetare tillika samordna våra insatser med övriga samhällsaktörer; privata företag, entreprenörer, Röda korset, kommun, landsting och region Värmland m.fl. Vi är även i den situationen att den "latenta men ändå påtagliga främlingsfientligheten" inte i onödan behöver aktiveras. Något som kan bli fallet om exempelvis arbetet för de äldre, som i pastoratet är en mycket stor målgrupp, nedprioriteras för att vi ska arbeta mer mot flyktingarna och flyktinförläggningarna. Då finns nämligen en påtaglig risk att främlingsfientligheten ökar och att grupp riskeras att ställas mot grupp. Vi måste parallellt verka för en hållbar social utveckling och där vi även är delaktiga i arbetet att många av de flyktingar som nu är i vår kommun tillfälligtvis också ges skäl att också stanna kvar. Med tanke på urbaniseringen och de utmaningar som väntar (inte minst allt som hör till en åldrande befolkning) behövs alla! Därför behövs kontaktskapande och gränsöverskridande möten med lokalbefolkningen. Arbetet med flyktingar och integration har således många dimensioner såväl ur ett pedagogiskt perspektiv som ur ett diakonalt (integration och socialpsykologiskt stöd).

Bilaga 1.

Lista över aktiviteter i maj och oktober, med procent.

Verksamhet för flyktingar. Procent.				
Typ av aktivitet	Vår 2015		Höst 2015 (sökombgång 1)	
	Ja	Nej	Ja	Nej
Allmän mötesplats	33%	67%	38%	62%
Andlig vård	8%	92%	12%	88%
Barnaktiviteter allmänt	35%	65%	49%	51%
Bibelstudier	7%	93%	9%	91%
Barn i väntan/Barn i start	3%	97%	8%	92%
Boende		100%	3%	97%
Cykel el simskola	6%	94%	9%	91%
Ensamkommande målgrupp	11%	89%	13%	87%
Fadder, språkvän	13%	87%	13%	87%
Familjehem,gode män	1%	99%	2%	98%
Gåvohantering	18%	82%	29%	71%
Handarbete/hantverk	16%	84%	21%	79%
Hjälp myndighetskont	16%	84%	19%	81%
Ideella	15%	85%	48%	52%
IT	3%	97%	3%	97%
Kultur*	23%	77%	43%	57%
Läxhjälp skolbarn	9%	91%	8%	92%
Matlagning/bakning	10%	90%	19%	81%
Myndighetssamverkan	2%	98%	3%	97%
Mötesplats för kvinnor	14%	86%	21%	79%
Mötesplats för män	3%	97%	5%	95%
Mötesplats unga	21%	79%	16%	84%
Praktikplats el arbete	13%	87%	13%	87%
Psykosocialt stöd	19%	81%	20%	80%
Påverkansarbete mot främlingsfientlighet	13%	87%	24%	76%
Religionsdialog	4%	96%	4%	96%
Samarbete	45%	55%	70%	30%
Samhällskunskap, svensk kultur	22%	78%	29%	71%
Skjutsning	15%	85%	16%	84%
Sociala aktiviteter allmänt	40%	60%	35%	65%
Socialt företag	1%	99%	3%	97%
Sport	10%	90%	12%	88%
Språkcafé	31%	69%	33%	67%
Svenskundervisning (ej café)	28%	72%	33%	67%
Trädgård/odling	3%	97%	2%	98%
Öppen förskola	6%	94%	14%	86%
Övrigt	16%	84%	10%	90%
Totalt antal genomgångna ansökningar	n=140 (vår 2015)		n=100 (höst 2015)	

Bilaga 2.

Ökning/minskning i procent mellan oktober och maj.

20–35 % ökning

Ideella
Samarbete
Kultur*

10–15 % ökning

Barnaktiviteter allmänt
Gåvohandlingar
Påverkansarbete mot främlingsfientlighet
Samordning nätverk

5–10 % ökning

Matlagning/bakning
Öppen förskola
Samhällskunskap, svensk kultur
Mötesplats för kvinnor
Allmän mötesplats
Svenskundervisning (ej café)
Handarbete/hantverk
BIV/BIS/Dessa mina minsta

0–5 % ökning

Andlig vård
Hjälp myndighetskont
Cykel el simskola
Boende
Språkcafé
Ensamkommande målgrupp
Sport
Bibelstudier
Mötesplats för män
Socialt företag
Psykosocialt stöd
Skjutsning
Myndighetssamverkan
Familjehem, gode män
Fadder, språkvän
Praktikplats el arbete
Religionsdialog
IT

0–5 % minskning

Läxhjälp skolbarn
Trädgård/odling
Sociala aktiviteter allmänt
Mötesplats unga
Övrigt

*Kultur= musik (inklusive kör), dans, drama, bildskapande, fotografi, målning, keramik

Bilaga 3.

Ansökningsblanketterna

3.a Våren 2015

Ansökan om bidrag:

Ekonomiska medel till församlingars arbete med flyktingar och asylsökande

(Använd TAB-tangenten på tangentbordet för att hoppa mellan textfälten)

Församling/pastorat:	Organisationsnummer:
Adress:	
Postadress:	
Ansvarig för satsningen (kontaktperson):	Telefon:
Mejladress:	
Kyrkoherde:	Telefon:
Sökt belopp kr:	Datum:

Behov. Beskriv hur behoven ser ut vad gäller arbete med asylsökande och flyktingar på er ort:
Idé. Beskriv hur ni vill initiera eller utveckla verksamhet för och med asylsökande och flyktingar på er ort.
Barnperspektiv. Beskriv hur ni tänker in barnperspektiv och barn som målgrupp:
Tidplan och fortsättning. Beskriv er tidplan och gärna hur ni planerar fortsätta arbetet efter att medlen från nationell nivå har använts.
Kostnader. Ange vilka kostnader ni söker medel för:

3.b Hösten 2015

Församlingens/pastoratets ansökan om bidrag:

Ekonomiska medel till församlingars arbete med flyktingar och asylsökande hösten 2015

(Använd TAB-tangenten på tangentbordet för att hoppa mellan textfälten)

Församling/pastorat:	Organisationsnummer:
Adress:	
Postadress:	
Ansvarig för satsningen (kontaktperson):	Telefon:
Mejladress:	
Kyrkoherde:	Telefon:
Sökt belopp kr:	Datum:

Behov. Beskriv hur behoven ser ut vad gäller arbete med asylsökande och flyktingar på er ort:
Idé. Beskriv hur ni vill initiera eller utveckla verksamhet för och med asylsökande och flyktingar på er ort.
Barnperspektiv. Beskriv hur ni tänker in barnperspektiv och barn som målgrupp:
Tidplan och fortsättning. Beskriv er tidplan och gärna hur ni planerar fortsätta arbetet efter att medlen från nationell nivå har använts.
Kostnader. Ange vilka kostnader ni söker medel för:

STIFTETS NOTERINGAR

Eventuella anteckningar	Datum	Bilaga nr

